

Vuoden 2026 sopeuttamisohjelman käsittely

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 18.03.2026 § 64

Valmistelija

Hyvinvointialuejohtaja Mikko Komulainen, mikko.komulainen(at)soite.fi; Toimialuejohtaja Helinä Saarela, helina.saarela(at)soite.fi; Toimialuejohtaja Tarja Oikarinen-Nybacka, tarja.oikarinen-nybacka(at)soite.fi; Henkilöstöjohtaja Markku Hämäläinen, markku.hamalainen(at)soite.fi

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle on kertynyt alijäämää vuosilta 2023 noin 20,5 miljoonaa euroa ja vuodelta 2024 noin 16,8 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 hyvinvointialue teki ylijäämää noin 9,8 miljoonaa euroa, joten hyvinvointialueella on kumulatiivista vuosilta 2023-2025 kertynyttä alijäämää yhteensä noin 27,5 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 115 §:n mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Keski-Pohjanmaalla tämä tarkoittaa, että vuodesta 2023 lukien kertynyt alijäämä tulee olla katettuna vuoden 2026 loppuun mennessä, ellei valmistelussa olevan lainsäädännön perusteella hyvinvointialueelle myönnetä lisää aikaa alijäämien kattamiselle. Alijäämien kattamiseksi taloutta sopeuttavat toimenpiteet ovat välttämättömiä.

Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 4 §:n mukaan työnantajan ja henkilöstön välisessä yhteistoiminnassa käsitellään ainakin sellaiset asiat, jotka koskevat:

- 1) henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa, kunnan tai hyvinvointialueen palvelurakenteessa, kuntajaossa tai kuntien tai hyvinvointialueiden tai näiden välisessä yhteistyössä;
- 2) palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteita, jos asialla voi olla ulkopuolisen työvoiman käytöstä tai liikkeen luovutuksesta johtuvia tai muita olennaisia henkilöstövaikutuksia;
- 3) henkilöstöön, henkilöstön kehittämiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä työyhteisön sisäiseen tietojenvaihtoon liittyviä periaatteita ja suunnitelmia;
- 4) taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavaa osa-aikaistamista, lomauttamista tai irtisanomista.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella suunnitellaan aloitettavan vuoden 2026 sopeuttamisohjelma kumulatiivisen alijäämän kattamiseksi. Sopeuttamisohjelman toimeenpanon I vaiheeseen liittyen suunnitellaan aloitettavan yhteistoimintaneuvottelut koskien konsernipalveluiden sekä ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden sopeuttamistoimenpiteitä ja koko henkilöstöön kohdistuvia

säästötoimenpiteitä. Yhteistoimintaneuvottelut käytäisiin 25.3. – 11.5.2026 välisenä aikana ja neuvotteluiden lopputulos tuotaisiin aluehallituksen käsiteltäväksi 13.5.2026 kokoukseen.

Vuoden 2026 sopeuttamisohjelman I vaiheen yhteistoimintaneuvotteluissa suunnitellaan käsiteltävän hyvinvointialueen palveluiden tuottamisen tavan ja paikan muuttamista, jossa käsiteltäisiin enintään 16 tehtävän lakkauttamista ja siten 16 henkilön irtisanomista tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla sekä yhden tehtävän osa-aikaistamista. Henkilöstöön mahdollisesti kohdistuvat säästötoimenpiteet sisältävät eri vaihtoehtoja palkkasäästövaikutuksien saavuttamiseksi vuonna 2026. Neuvotteluissa käsiteltävillä toimenpiteillä tavoitellaan enintään noin 4,2 miljoonan euron vuotuisia säästöjä.

Vuoden 2026 sopeuttamisohjelman II vaiheen toimeenpano, toimenpiteet ja tavoitteet määritellään ja käsitellään aluehallituksessa myöhemmin.

Päätösehdotus

Aluehallitus

1. päättää konsernipalveluja sekä ikääntyneiden ja vammaisten palveluja sekä koko hyvinvointialueen henkilöstöä koskevien yhteistoimintaneuvotteluiden aloittamisesta edellä esitettyjen perusteiden mukaisesti;
2. valtuuttaa hyvinvointialuejohtajan ja henkilöstöjohtajan tai muun näiden osoittaman henkilön toimimaan työnantajan edustajina neuvotteluissa.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Merk. henkilöstöjohtaja antoi asiasta alustuksen kokouksessa.

Kokous päätettiin tämän asian käsittelyn jälkeen klo 13.19 ja käsittelemättä jääneet asiat siirrettiin hallintosäännön 153 §:n mukaisesti jatkokokoukseen, joka pidettiin Teams-yhteydellä 19.3.2026 klo 7.30 alkaen.

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 03.06.2026
875/00.02.01/2026

Valmistelija

Henkilöstöjohtaja Markku Hämäläinen,
markku.hamalainen(at)soite.fi; Toimialuejohtaja Helinä Saarela,
helina.saarela(at)soite.fi; Toimialuejohtaja Tarja Oikarinen-Nybacka,
tarja.oikarinen-nybacka(at)soite.fi

Keski-Pohjanmaan aluehallitus kokouksessaan 18.3.2026 (§64/18.3.2026) päätti käynnistää talouden sopeuttamiseen liittyen yhteistoimintaneuvottelut. Vuoden 2026 sopeuttamisohjelman I vaiheen yhteistoimintaneuvotteluissa käsiteltiin hyvinvointialueen palveluiden tuottamisen tavan ja paikan muuttamista, jossa

työnantajan alustavan arvion mukaan käsiteltiin enintään 16 tehtävän lakkauttamista ja siten 16 henkilön irtisanomista tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla sekä yhden tehtävän osa-aikaistamista. Henkilöstöön mahdollisesti kohdistuvat säästötoimenpiteet sisälsivät eri vaihtoehtoja palkkasäästövaikutuksien saavuttamiseksi vuonna 2026. Neuvotteluissa käsiteltävillä toimenpiteillä tavoiteltiin enintään noin 4,2 miljoonan euron vuotuisia säästöjä.

Yhteistoimintaneuvottelut käytiin 25.3.-21.5.2026, joiden aikana neuvotteluosapuolet kokoontuivat yhteensä kahdeksan kertaa. Neuvotteluissa tarkasteltiin työnantajan harkitsemia sopeuttamis-, kehitys- ja tehostamistoimenpiteitä vaadittujen kustannussäästövaikutusten toteuttamiseksi sekä niihin liittyviä perusteita, vaihtoehtoja ja vaikutuksia. Neuvotteluiden aikana työnantaja täsmensi neuvotteluesitystään muun muassa lakkautettavien tehtävien määrän tai osa-aikaistettavan tehtävän osalta. Neuvottelut päättyivät erimielisinä.

Neuvotteluiden kulku

Neuvotteluita käytiin seuraavasti:

- 25.3. Neuvoteltavat asiat, neuvotteluiden aikataulu, toimenpiteiden perusteet, Työllistämistä edistävä toimintasuunnitelma, viestinnän pelisäännöt.
- 31.3. Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut; Soldalenin asumispalvelujen yhdistäminen, toimintakeskuksen kirja-painotoiminnan lakkauttaminen, Valkaman jaksohoito-yksikön palvelutoiminnan muutos, sosiaaliohjaajan vakanssin täyttämättä jättäminen.
- 8.4. Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut; Soldalenin asumispalvelujen yhdistäminen, toimintakeskuksen kirja-painotoiminnan lakkauttaminen, Valkaman jaksohoito-yksikön palvelutoiminnan muutos, sosiaaliohjaajan vakanssin täyttämättä jättäminen.
- 14.4. Konsernipalvelut; Kahvio Kupin toiminnan ulkoistaminen, kotiin vietävästä ruoka-annospalvelusta luopuminen (Tunkkari), Oima-palvelun käyttöönotto, laskujen tarkas-tuksen keskittäminen taloushallintoon. Koko henkilöstöä koskevat palkkasäästövaikutukset; lomarahan vapaaksi vaihtaminen, lomarahan leikkaaminen, palkattomat virka- tai työvapaat, vuosilomien, säästövapaiden ja työaikasaldojen pitäminen, osa-aikatyön tekeminen, työterveyshuollon palvelutaso ja -sisältö, työaikamuodot.
- 22.4. Konsernipalvelut; Kahvio Kupin toiminnan ulkoistaminen, kotiin vietävästä ruoka-annospalvelusta luopuminen (Tunkkari), Oima-palvelun käyttöönotto, laskujen tarkas-tuksen keskittäminen taloushallintoon. Koko henkilöstöä koskevat palkkasäästövaikutukset; lomarahan vapaaksi vaihtaminen, lomarahan leikkaaminen, palkattomat virka- tai työvapaat, vuosilomien, säästövapaiden ja työaikasaldojen

- pitäminen, osa-aikatyön tekeminen, työterveyshuollon palvelutaso ja -sisältö, työaikamuodot.
- 28.4. Henkilöstöjärjestöjen esittämät lisäselvityspyynnöt, Työllistämistä edistävä toimintasuunnitelma, Työllisyysviranomaisen muutosturva sekä yhteistoimintaneuvotteluiden jälkeen mahdollisesti toteutettavien toimenpiteiden toimeenpanoprosessien esittely.
- 11.5. Koko henkilöstöä koskevat palkkasäästövaikutukset; varallaolokorvaus ja hälytysraha/kutsuraha/haittakorvaus.
- 21.5. Koko henkilöstöä koskevat palkkasäästövaikutukset; varallaolokorvaus ja hälytysraha/kutsuraha/haittakorvaus, henkilöstön lomauttaminen sekä johtoryhmän työaikamuodot. Neuvotteluiden päättäminen, työnantajan harkitsemat toimenpiteet ja neuvottelutuloksen käsittely.

Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) 13 §:n mukaan, jos työnantajan harkitsemat osa-aikaistamiset, lomauttamiset ja irtosanomiset kohdistuvat vähintään kymmeneen työntekijään, on neuvotteluita käytävä vähintään kuuden viikon ajan. Neuvotteluja on käyty yhteensä noin kahdeksan viikon ajan.

Arvio neuvotteluissa käsiteltyjen työnantajan harkitsemien toimenpiteiden perusteella saavutettavista säästöistä

Työnantajan harkitsemilla sopeuttamis-, kehitys- ja tehostamistoimenpiteillä sekä tehtävien lakkautuksilla tavoitellaan yhteensä noin 1,3 miljoonan euron kustannussäästöjä. Näistä pysyvillä vähennystoimenpiteillä on arvioitu saavutettavan noin 950.000 euron kustannussäästöjä sekä kertaluontoisilla säästötoimenpiteillä noin 380.000 euron kustannussäästöjä seuraavasti:

Toiminto/Toimenpide	Kustannusvaikutus Kertaluontoinen	Kustannusvaikutus Pysyvä	Henkilöstövaikutus, tehtävän lakkauttaminen	Huom
Ikääntyneiden ja vammaisten toimialue	30.000 €	600.000 €	5 - 10	
Konsernipalveluiden toimialue	- 50.000 €	130.000 €	8	
Lomarahan vapaaksi vaihtaminen v.2026	400.000 €			Työnantajan arvio määrästä
Varallaolokorvauksen muuttaminen		42.000 €		
Hälytysrahan/kutsurahan/haittakorvauksen muuttaminen		176.000 €		
YHTEENSÄ	380.000 €	948.000 €	13 - 18	
		1.328.000 €		

Irtisanomisten määrä

Henkilöstövähennyksiä on suunniteltu seuraavasti tehtäviä lakkauttamalla:

1. Ikääntyneiden ja vammaisten toimialue; yhteensä 5 - 10:
 - a. Soldalenin asumispalvelujen yhdistäminen: 2 - 4
 - b. Toimintakeskuksen kirjapainotoiminnan lakkauttaminen: 2 -3
 - c. Sosiaaliohjaajan vakanssin täyttämättä jättäminen: 1 - 3

2. Konsernipalvelut; yhteensä 8:
 - a. Kahvio Kupin toiminnan ulkoistaminen: 2
 - b. Kotiin vietävistä ruoka-annospalvelusta luopuminen (Tunkkari): 3
 - c. Oima-palvelun käyttöönotto: 5
 - d. Laskujen tarkastuksen ja tiliöinnin keskittäminen: lisää tarvetta 2 tehtävän verran (tämä huomioitu konsernipalveluiden irtisanottavien määrää vähentävästi).

Henkilöstövähennyksiä hyvinvointialueella suunnitellaan tehtävän yhteensä 13-18 henkilötyövuoden verran tehtäviä lakkauttamalla, jotka perustuvat toimintojen keskittämiseen, sopeuttamiseen tai ulkoistamiseen. Yksikkökohtaisissa ja henkilökohtaisissa keskusteluissa tarkentuu, kuinka paljon henkilöstövähennyksiä on tehtävä irtisanomalla. Irtisanomisten vaihtoehtona tarjotaan hyvinvointialueella joko muuten mahdollisesti avoinna olevia tehtäviä tai tarjotaan perustettavia uusia tehtäviä.

Ikääntyneiden ja vammaisten palvelujen muutokset

Ikääntyneiden ja vammaisten palveluihin esitettävät muutokset perustuvat palvelutarpeen muutoksiin ja taloudellisempien ratkaisujen etsimiseen. Ruotsinkielisten ympärivuorokautisten palveluasumisyksiköiden yhdistäminen mahdollistaa tiettyjen nykyisten tilojen puutteiden korjaamisen, palveluiden laajentamisen muutamalla paikalla ja yhdistäminen tuo taloudellista säästöä. Nykyiset yksiköt ovat ympärivuorokautisen hoidon toteuttamiseen liian pieniä eikä asumispalvelupaikkojen lisääminen nykyisin käytettävissä olevissa tiloissa ole mahdollista.

Kaustisen toimintakeskuksen osana toimivan Eke-tuotteen toiminnan lakkauttaminen perustuu kirjapainotoiminnan tilausten vähenemiseen ja tulojen laskuun. Toiseksi myös toiminnassa mukana olevien asiakkaiden määrä on vähentynyt ja asiakasmäärään tulee edelleen vaikuttamaan kuntouttavan työtoiminnan suunniteltu lopettaminen sosiaalipalveluna. Tämä liittyy tulossa olevaan sosiaalihuoltolain muutokseen. Toimintakeskuksen tilat ovat myös käyneet pieniksi muun toiminnan järjestämiseen, erityisesti kehitysvammaisten päivätoiminnan tarpeet ovat kasvaneet ja kirjapainon tilat tarvitaan ainakin näihin kasvaneisiin tilatarpeisiin.

Vammaispalvelujen toiminnan tehostaminen ja toiminnan uudelleen järjestelyt mahdollistavat työntekijämäärän tarkastelun eri palveluissa. Henkilöstön vähentäminen on tarpeellista vammaispalvelujen kustannusten hillitsemiseksi. Valkaman ikääntyneiden jaksohoitoyksikön muutos ympärivuorokautisen palveluasumisen paikoiksi tarkentuu Soiten ikääntyneiden palvelustrategian valmistumisen myötä ja tarkoituksena on muutoksen myötä vähentää jaksohoidon käyttämistä jonotuspaikkoina ympärivuorokautiseen palveluasumiseen.

Koko henkilöstön palkkasäästöt

Koko henkilöstöön kohdistuvia palkkasäästövaikutuksia suunnitellaan saatavan lomarahen vapaaksi vaihtamalla sekä

varallaolokorvausta ja hälytysraha/kutsuraha/haittakorvausta pienentämällä. Lomarahan vapaaksi vaihtamisella työnantaja arvioi saavutettavan noin 400.000 euron palkkasäästöt vuonna 2026. Varallaolokorvauksen ja hälytysraha/kutsuraha/haittakorvauksen osalta vuosittainen säästövaikutus arvioidaan olevan noin 218.000 euroa, näiden osalta mahdollisesti voimassa olevat paikalliset sopimukset on irtisanottava ja käytävä paikallisneuvottelut uusien paikallisten sopimusten laatimiseksi.

Työnantajan harkitsemat toimenpiteet ja neuvottelutulos on esitetty liitteessä.

Eriävät mielipiteet

Yhteistoimintaneuvotteluiden aikana henkilöstön edustajat ovat ilmaisseet eriäviä mielipiteitä. Eriävät mielipiteet on toimitettu oheisaineistona (neuvottelupöytäkirjojen liitteinä).

Rekrytointikielto

Yhteistoimintaneuvotteluiden päättymisen jälkeen hyvinvointialueella jatkuu rekrytointikielto koskien niitä tehtäviä, joista on tehty irtisanomisia. Näiden tehtävien tullessa avoimeksi, täytetään ne lähtökohtaisesti uudelleensijoittamis- ja takaisinottovelvollisuuden piirissä olevilla henkilöillä. Rekrytointikiellosta annetaan erikseen tarkempaa ohjeistusta hyvinvointialueen rekrytoiville esihenkilöille.

Jatkotoimet

Aluehallituksen päätöksen mukaisten jatkotoimenpiteiden toteuttamisen suunniteltu aikataulu:

- 9.6.2026 esihenkilöiden ohjeistus (ne esihenkilöt, jotka joutuvat tekemään henkilöstöön liittyviä päätöksiä)
- 25.6.2026 mennessä uudelleensijoituskeskustelut ja –päätökset tehty
- 30.6.2026 mennessä irtisanomiskuulemiset ja irtisanomisilmoitukset tehty
- 30.6.2026 mennessä muihin toiminnallisiin säästöihin liittyvät toimenpiteet tai päätökset tehty

Liite:

-Työnantajan harkitsemat toimenpiteet ja neuvottelutulos (ei vielä julkinen, julkisuuslain 6.1 § 6 kohta)

Oheisaineisto:

- Yhteistoimintaneuvotteluiden pöytäkirjat liitteineen
- Henkilöstön edustajien eriävät mielipiteet ja kannanotot 8.4.-21.5.2026 käytyihin yhteistoimintaneuvotteluihin

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää

1. todeta, että työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) mukaiset

vuoden 2026 Sopeuttamistoimien I vaiheeseen liittyvät yhteistoimintaneuvottelut on käyty ajalla 25.3. - 21.5.2026 ja saatu päätökseen;

2. hyväksyä liitteenä olevan neuvottelutuloksen ja valtuuttaa toimialuejohtajat, hyvinvointialuejohtajan, henkilöstöjohtajan ja muut toimivaltaiset viranomaiset toimeenpanemaan yhteistoimintaneuvotteluiden lopputuloksen mukaiset toimenpiteet.

Päätös